

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Pilīs un parkos

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

DABAS
STEREO

5. TAIS CIETAIS ČIEKURS

PRODUCENTS: LATVIJAS VALSTS MEŽI REŽISORS: MAMMADABA GALVENĀJĀ LOMA: VĀVERĒ AR ČIEKURU
LOMAS: VISAS VĀVERES KOKOS SKANU INŽENIERIS: RIETUMU VĒJŠ ZAROS ČATSĻU OPERATORS: SAULE STARP ZARIEM
TĒRPU MĀKSLINIECE: MAMMADABA MONTĀŽA: DABAS PLŪDUMS

KATRU DIENU BEZ MAKSAS LATVIJAS VALSTS MEŽOS

 |
mammadaba | LATVIJAS VALSTS MEŽI

WWW.MAMMADABA.LV

Pavasara vējā

“Ir aprīlis, krīt sēklas eglēm, jo ir tāds pavasara vējš” – rakstīja Imants Ziedonis. Dabas māte šajā mēnesī tiešām palaiž vaļā ziemas miegā dusējušos vējus – lai taču iztrakojas. Un tad tikai sākas! Daba mostas! Ik sīkais strautiņš lauž ledus vāku un steigdas uz jūru, mazs, pūkains pūpols, nezin kur ņēmis spēku, nomet apnikušo ziemas kažociņu, bet cilvēkus pavasaris mudina kļūt romantiskākiem un arī mazliet vieglprātīgākiem. Galva reibst smaržu pilnajā gaisā, sirds tā vien kāro doties garās pastaigās, meklēt vietas, kur katru gadu no jauna sazaļo zāle un uzplaukst puķes. Tā vien gribas atlikt neatliekamos darbus un nokļūt tur, kur vēl nekad neesi bijis.

Mammadaba ir bagāta. Viņa aicina gan izstaigāt neskartās dabas takas strauju upju krastos, gan ieelpot saules pielietā meža smaržas, gan paskatīties, kā purvs grimst rozā dzērveņziedu mākonī. Šoreiz Mammadaba piedāvā romantiskas pastaigas teiksmām apvītās pilīs un parkos, mudiņa piestāt pie Mīlestības ozola Remtes parkā, palūkot, kā Zaļenieku dabas parkā jūtas zeltstarītes un vai pie Gārsenes pils Dienvidsusējas krastos jau nezied vizbulītes.

Romantiskā Remtes taka
2. lpp.

Sēlijas lepnums – Gārsene
6. lpp.

Zaļenieku Zaļā muiža
10. lpp.

Ar sirdi Latvijas dabā
14. lpp.

Jaunmoku pils parkā
16. lpp.

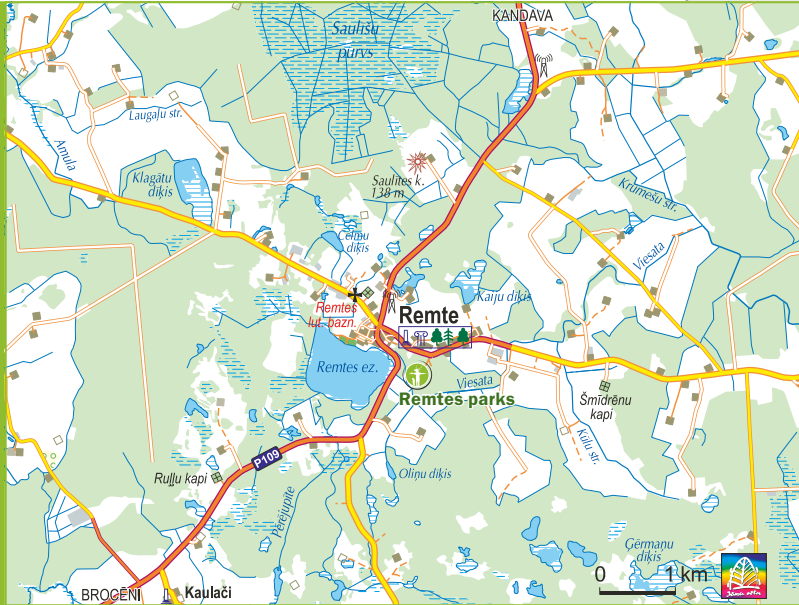
Romantiskā Remtes taka

Remtes parks

Brocēnu novads
Remtes pagasts

Rīga–Remte 120 km
Remte–Brocēni 10 km
Remte–Saldus 17 km

Remtes centrā rāmajā Remtes ezerā spoguļojas mākoņi. Turpat blakus ezeram gadiem turpina spītēt vecā, 1800. gadā celtā muižas pils, kurā kopš 1921. gada mācās Remtes bērni. Pils parks, kurā aug arī 24 svešzemju koku sugas, ar savam laikam atbilstošām mazās arhitektūras formām, ar Mīlestības ozolu, Medību torni, Mīlestības saliņu un tiltiņiem pār mākslīgi veidoto kanālu sistēmu vilināt vilina romantisku pastaigu cienītājus.

Mīlestības ozols un Mīlestības sala

Parka stūrī pie Saldus ceļa līkuma varens savā 5,3 metru apkārtmērā remtēniešus un šīspuses viesus sagaida viens no parka vecākajiem kokiem – Mīlestības ozols, saukts arī par Lielo ozolu. Jaunlaulātie mēdz atnākt pie ozola, lai ap tā vareno stumbru sietu savas jaunās ģimenes stipruma saiti, lai smeltos spēku visai turpmākajai dzīvei.

Un tālāk mīlētāju ceļš ved uz Mīlestības saliņu, kas ir mākslīgs, astoņus metrus plats veidojums upītes vidū, kur senāk bijis arī galdiņš un soliņi. Apkārt saliņai iestādīti seši koki, kas savā vairāk nekā simt gadu garajā mūžā daudz redzējuši. Agrāk pār upīti veda zaļi krāsoti tiltiņi, nu to vairs nav, bet ainavā lieliski iezīmējas jaunie koka tilti ar neparastām margām.

Baronu laikos upe bijusi daudz platāka un tīra, tās gultne no Mīlestības saliņas līdz slūžām bijusi izklāta ar ozolkoka dēļiem, jo barons tur mēdzis peldēties. Pils iemītnieki peldējušies arī Remtes ezerā. Tā austrumu pusē 1820. gadā no ķieģeļiem uzbūvēts trīsstāvu tornis – katrā stāvā pa labiekārtotai istabai, kur atpūsties pēc peldes, bet ziemeļu pusē līdz jumtam vedušas spirālveida trepes.

Medību valdzinājums

Pils īpašnieki Mēdemi bijuši kaislīgi mednieki. Par tā laika medību azartu liecina arī 1890. gadā no ķieģeļiem celtais apaļais Medību tornis, kas apmūrēts ar šūnakmeņiem. Torņa otrajā stāvā ir istaba ar trim logiem, no kuriem paveras lielisks skats uz parku. Grāfi šajā istabā bieži vien ēduši brokastis pēc rīta peldēm upītē vai lustējušies pēc medībām. Un medības te bijušas varenas – simt dzinēju klaigas, suņu rejas un tauru skaņas tricinājušas aļņiem bagātos Remtes mežus. Arī dāsnas magaričas bijušas, vismaz pati Mēdema kundze, kad viņai laimējies nošaut alni, trīs dienas cienājusī mežsargus un dzinējus.

Taču grāfs ne tikai medījis, bet arī izveidojis lepnu Remtes muižas briežu dārzu. Kādu kilometru no muižas bijusi rūpīgi iežogota 100–150 hektāru liela platība, kurā dzīvojuši ievestie staltbrieži, dambrieži, stirnas, baltie zaķi, irbes un fazāni. Barons ikvienam, kurš noķēris vietējo zaķi un ielaidis briežu dārzā, maksājis rubli. Bijis arī gleznains zivju dīķis, uz kuru vakaros brieži un stirnas nākuši veldzēt slāpes. Nu no bijušā briežu dārza palikuši vien mednieku mājas pamati, jo 1915. gadā, sākoties karadarbībai, žogs izjaukts un dzīvnieki tikuši brīvībā. No viņiem tad arī sākusies Saldus apkaimē mītošo briežu populācija.

Lāču būda

Mēdemam patikuši arī lāči. Reiz viņš nopircis trīs lācēnus un atdevis parka uzraugam audzināšanā. Lācēniem uzcelta īpaša māja no ķieģeļiem, taču blēņdariem labāk paticis sirot pa apkārtējām mājām. Vēl lācēni bijuši kā uzburti uz vizināšanos, lēkuši ragavās un ratos, tā biedēdami zirgus un kučierus. Pusaudžu gados zvēri kļuvuši tik nevaldāmi, ka uzbrukuši savam kopējam, tad nu arī grāfam mērs bijis pilns, un viņš lāčus pārdevis. Bet lāču māja vēl stāv vecajā vietā.

Cūku aleja

No pils ziemeļaustrumu gala uz Jaunpils ceļu ved tā sauktā Cūku aleja (arī Cūku iela). Aleja agrāk bijusi Jaunpils ceļa turpinājums, un trīs ceļi krustojušies tieši pie jaunās pils. Kungji nav varējuši ciest, ka zemnieki izbraukā pils pagalmu, teikuši, ka zemnieku cūkas rokot viņu pils pamatus, tāpēc likuši uzbūvēt bruģētu ceļu gar pasta māju.

Slepens pagrabs un Moku kambaris

Starp Cūku aleju un upīti atrodas no ķieģeļiem izmūrēta un ar zemi apmesta ala – Moku kambaris. Agrāk šajā velvē kungji likuši pērt nepaklausīgos kalpus, tāpēc tā iesaukta par Moku kambari. Stāsta arī, ka no velves uz pils pagrabiem vedot kāda slepena eja. Blakus Moku kambarim abās pusēs upītei atrodas akmeņu paaugstinājumi ar apmetumu. Te kādreiz bijis tilts pār upīti. Stāsta, ka zem akmeņu paaugstinājuma esot bijis pagrabs, kurā grāfi glabājuši daudz vērtīgu mantu. Tilts esot taisīts virs pagraba tādēļ, lai neviens tur neiedomātos kaut ko meklēt.

Dārza paviljons ar naudas slēptuvi

Ejot no Moku kambara gar upītes kreiso krastu pa mežmalu, var nokļūt pie Dārza paviljona, kur līdz 1915. gadam atradies Frīdriha Mēdema marmora krūšutēls. Veci ļaudis stāsta, ka marmora krūšutēla pamatam vidus esot tukšs un tur sabērtā nauda. Šķiet, ka marmora blūķi izgāzis un apdauzījis kāds no tiem, kas cieši ticējis nostāstam par naudu.

Čūsku pieminēklis

Vāze, kuru sauc arī par Čūsku pieminēkli, atrodas tieši pretī pilij uz lielākās saliņas. Pieminēkļa vāzei bijis marmora vāks, bet austrumu pusē ir uzraksts. Dienvidu pusē saglabāties tikai iedobums, kurā agrāk bijusi iestiprināta kapara plāksne ar abu Mēdemu gīmetnēm vidū. Vāzei apkārt vijusies kapara čūska. Stāsta, ka tajā vietā, kur atrodas pieminēklis, kādai grāfienei iekodusi odze, viņa nomirusi, un tāpēc tur uzcelts pieminēklis.

Aizsargu deju laukums

Turpinot iesākto ceļu gar meža malu, var nokļūt uz Deju laukuma, kas 1933. gadā piešķirts Remtes aizsargu nodajai. Un kādas balles te esot bijušas! Vienā laukuma galā atrodas neparasta daudzžuburaina egle, kas mākslīgi izaudzēta, sastādot kopā vairākus kokus.

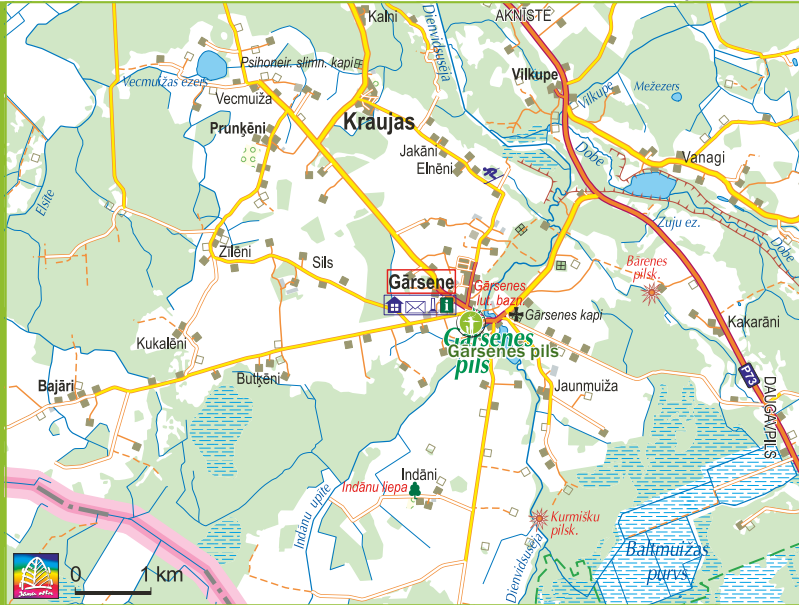
**Sēlijas
_ lepnums -
Gārsene**

Gārsenes pils

Aknīstes novads
Gārsenes pagasts

Gārsene–Rīga 170 km
Gārsene–Jēkabpils 55 km
Gārsene–Aknīste 10 km

Pašā Lietuvas pierobežā atrodas Gārsene – viena no skaistākajām vietām Sēlijā. Dienvidsusējas upe, kas līkumo pa dziļu senleju, Zuju un Vecmuižas ezers, kurā esot nogrimusi pirmā Gārsenes pils ar visu dimanta gaiļi torņa galā, mazas upītes, dīķi, diži akmeņi un vareni koki padara šo vietu īpaši gleznainu. Konkuršā “Sakoptākais Latvijas pagasts” 2006. gadā Gārsene uzvarēja divās nominācijās. Arī Latvijas 100 sakoptāko kultūras pieminekļu skaitā Gārsene ir iekļuvusi, Gārsenes pils – viena no labākajām akcijā “Apceļo Latvijas pilsis”. Kopš 1997. gada pie pils plīvo Eiropas kultūras mantojuma karogs, arī baznīcai un kapličai 1999. gadā piešķirts Eiropas kultūras mantojuma statuss.

Teikām apvītā pils

Pagasta rota un lielākais lepnums ir neogotikas stilā celtā Gārsenes pils, kuru mēdz dēvēt par Zemgales pērlī, par Sēlijas lepnumu. Gārsenes vēsture cieši saistās ar baronu Boninghauzenu-Budbergu dzimtas vienpadsmit paaudžu saimniekošanu šajā pusē. Šīspuses grāfi rūpējušies par saviem zemniekiem – cēlušī skolas, nespējnieku mājas, uzbūvējuši pagastnamu, baznīcu. Apkārtnes zemnieki to pratūši novērtēt, tāpēc grāfu un viņa jauno, skaisto sievu sagaidīja sešus kilometrus garā godasardzē. Promantiskām teikām apvītā, noslēpumaina un skaista Gārsenes pils kopš 1860. gada grezno Sēlijas novadu. Daudz teiku un nostāstu saistīti ar baronu laikiem, bet kopš 1940. gada pilī mācās jaunie gārsenieši.

Kā Gārsene pie vārda tika

Baronam Budbergam piederējis daudz zemes, un viņš nolēmis celt pili, tik skaistu, kādas nav nevienam. Viņš saaicinājis kopā visus kalpus un zemniekus, un pēc kāda laika pils bijusi gatava. Barons vēlējies, lai visi viņa pili daudzina, bet pilij nav bijis nosaukuma. Sākuši visi domāt, bet nekas skanīgs nav nācis prātā. Tad barons līcis kučierim, lai braucot pa ceļu un uzrunājot katru nācēju. Pirmo vārdu, ko pirmais nācējs pateikšot, tad arī likšot. Tā nu kučieris ar baronesi devušies ceļā. Satikuši pirmo nācēju netālu no leišu robežas, kas nesusi pilnu klēpi ar saplūktām gārsām. Baronese šai prasījusi, ko tā nesot. Sieviete atteikusī: "Gārsu nesu!". Baronese aiz priekiem iekliegusies, ka tas ir lielisks nosaukums, un likusi kučierim griezt zirgus atpakaļ uz māju. No tā laika arī pastāv nosaukums Gārsene.

Ģertrūdei atņemtā dāvana

1906. gadā vecās baznīcas vietā kā veltījumu un pateicības dāvanu savai pāragri mirušajai sievai Ģertrūdei Vorsai barons fon Budbergs uzcēla jaunu, plašāku baznīcu ar krāšņu iekšējo koka apdari. Baznīcā atrodas divi valsts nozīmes kultūras pieminekļi – divas vitrāžas ar baronu ģimenes heraldiku un 1906. gadā uzstādītās E. F. Valkera firmas ērģeles (starp citu, šīs pašas firmas ērģeles priecē arī Rīgas Doma koncertzāles klausītājus).

1904. gadā celta arī baronu dzimtas kapliča, kas devusi vielu daudzām teikām un leģendām.

Gārsenes Zilā dāma

Kad greznā kapliča bija gatava, barons, pirmās sievas mirstīgās atliekas pārāpbedījis jaunajā mūža mājā, pēkšņi nomira. Barona otrā sieva bijusi ļoti greizsirdīga un nav gribējusi pieļaut, ka vīrs tiek apglabāts kapličā blakus pirmajai sievai, tāpēc likusi baroneses Ģertrūdes mirstīgās atliekas iznest no viņai veltītajām mūža mājām un apbedīt ārpus kapličas. Kopš tā laikā baroneses Ģertrūdes dvēsele, nevarot rast mieru, iemitinājusies pilī, kur savulaik pavadījusi daudz jauku brīžu. Sākumā par Zilo dāmu dēvētais spoks baidījies barona otro sievu, bet, kopš pilī atvērta skola, palaikam parādās arī jaunajiem pils iemītniekiem un ciemiņiem.

Romantiskās atpūtas vietas

Parku ap jaunuzcelto pili ar daudziem īpatnējiem un dziem kokiem, alejām, tiltiņiem, dīķiem un soliņiem Budbergi sāka veidot jau 19. gadsimtā. Kopš tiem laikiem saglabājušās vairākas romantiskas atpūtas vietas, kuras, izkoptas un saposas, gaida daudzos mierīgu pastaigu tīkotājus, kuru skaits tuvojas četriem tūkstošiem gadā.

Dienvidsusējas senlejas stāvkrastos izveidotas skaistas tūrisma takas ar ierīkotām atpūtas un ugunsкура vietām. Takās apskatāmi vairāk nekā 40 unikālu dabas objektu un visi pagasta ievērojamākie arhitektūras un kultūrvēstures pieminekļi.

Gārsenes takas vijas gar jautro un dzīvespriecīgo Dienvidsusējas upi, kurai netīk rāmi nest ūdeņus uz Mēmeli. Draiski līkumodama, tā izgrauzusies cauri dolomīta slāņiem, veidojot loku lokus – meandrus. Reizēm pavasaros upe kļūst pavisam neganta un tad pat dzirnavu aizsprostu salauz kā nieku.

Novērtējiet savus spēkus un izvēlieties mazo loku vai lielo loku (Zaļo taku), kas aizvedīs neaizmirstamā septiņus kilometrus garā ceļojumā, vai nesen izveidoto levu taku. Takas malās jāapskata daudz brīnumainu dabas un cilvēku darinātu veidojumu, koku un akmeņu.

Takas sākas turpat pie pils. Uz kāpiet Tējas kalniņā, kas bija iecienīta baronu ģimenes atpūtas vieta netālu no Gārsenes ūdensdzirnavām. Blakus uzkalniņam, kurš nu jau apaudzis varenām liepām, tāpēc tiek saukts arī par Liepkalniņu, atradies dīķis ar bruģētu pamatni, kurā barons mēdzis peldēties. Pa 150 gadu veco ošu aleju dodieties līdz Dainu akmenim, tālāk tik sekojiet norādēm, tad jau atradīsiet arī Trejmeitiņas – dižpriedi, kura metra augstumā sadalās trijos stumbros, priedi ar septiņām galotnēm – Raganas slotu, Vistas kāju, Altārakmeni un Mīlestības saliņu. Šajā parkā vai ik uz soļa ir kas apskatāms un arī aptaustāms. Jāapsēžas Barona krēslā, pirms pusotra gadsimta lielā akmenī mākslīgi izcirstā sēdekli, kur baronu pārim patīcis atpūsties pastaigas laikā, jāpalūkojas uz mežu caur Raganas binokli, kas ir īpašs veidojums kokā. Tā, pētot un vērojot apkārtni, līkumotā un stāvā taka aizvedīs līdz lielajam Lutausim un netālu izvietotajām atpūtas vietām. Pat nepamanīsiet, ka pagājušas stundas.

Tūristu ērtībai uzbūvētas kāpnes, margas, aizsargbarjeras, izveidotas atpūtas vietas – soli, galdi, nojumes, ugunsкура vietas, norādījuma zīmes, stendi.

Gārsenes taku veidošanā piedalījusies arī AS “Latvijas valsts meži”. Mūsu lolojums ir atpūtas vieta “Latauši”, kas atrodas netālu no dižakmens Latauši (saukts arī Lauztā sirds, Divi brāji, Latvijas karte). Milzu akmens tiešām rosina fantāziju, jo atgādina gan Latvijas kartes kontūru, gan divus rokās sadevušos brālīšus, gan lauztu sirdi. Teika vēsta, ka muižas dārznieks iemīlējies barona meitā, bet barons nav atzinis šīs jūtas. Sāpēs par zudušo laimi dārzniekam lūzusi sirds.

Dabas un izziņas takās

- * Gārsenē var izstaigāt vairākas gleznainas un labiekārtotas dabas un izziņas takas, kurās apskatāmi vairāk nekā 40 unikālu dabas un kultūrvēsturisko objektu.
- * Takas īsais loks (3,4 km) pa Ošu aleju aizvedīs uz Tējas kalniņu – kādreizējo pils iemītnieku iecienītu atpūtas vietu, uz dīķi, kurā barons peldējies, pa to varēs nonākt pie Dainu akmens un dižvīksnas.
- * Septiņus kilometrus garā Zaļā taka vijas caur Dienvidsusējas senleju, garām dižakmeņiem, dižkokiem un stāvkrastiem. Īpaši iekārtotās atpūtas vietās pie ugunsкура var atgūt spēkus tālākam ceļam.
- * Pastaigai varat izvēlēties arī nesen izveidoto levu taku.
- * Kultūrvēsturiskās takas atzars ved līdz Gārsenes baznīcai, baronu dzimtas kapličiai.

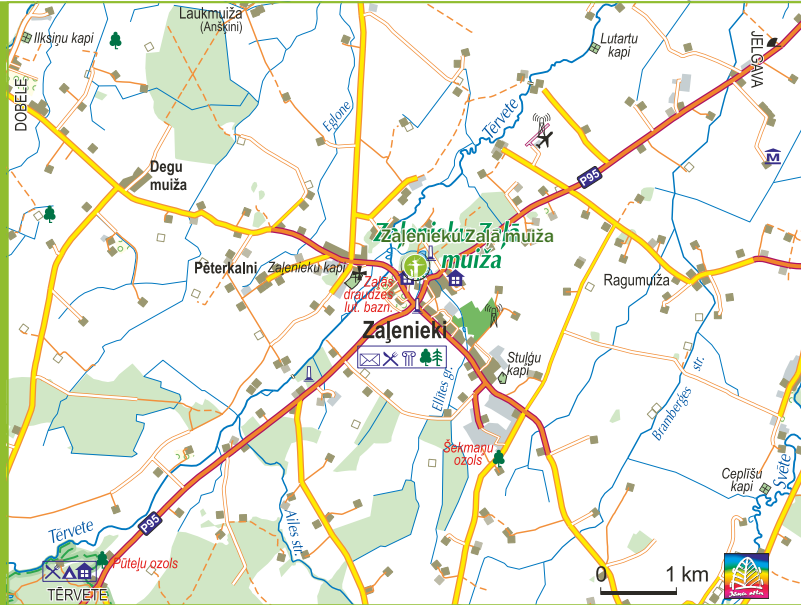
Zaļenieku Zaļā muiža

Zaļenieku Zaļā muiža

Jelgavas novads
Zaļenieku pagasts

Zaļenieki–Rīga 70 km
Zaļenieki–Dobele 19 km
Zaļenieki–Jelgava 21 km
Zaļenieki–Tērvete 8 km

Zaļenieku muižas pils ar parku ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis.

Neraugoties uz pārbūvēm, piln saglabāties daudz arhitektoniski nozīmīgu oriģinālelementu, kas citviet Latvijā ir retums, tāpēc Zaļenieku muiža ir izcilis Kurzemes hercogistes piļu arhitektūras paraugs, bet Zaļenieku muižas parks ir saglabāties kā izsmalcināts ainavisks dekoratīvā dārza piemērs.

Zaļi dzīvo Zaļeniekos

Zaļenieku pagasts atrodas seno zemgaļu apdzīvotajā teritorijā līdzās Tērvetei, tam ir sena un bagāta vēsture. Šajā pusē jau 3.–4. gs. sāka dzīvot balti. Un nav jau nekāds brīnums, ka mūsu senči izvēlējās šo vietu – daba te ir skaista un daudzveidīga. Līdzenaļā Zemgalē Tērvetes puse un arī Zaļenieki lepojas ne tikai ar lekniem labības laukiem, bet arī ar interesantu reljefu. Te plūst vairākas lielākas un mazākas upes – Auce, Dorupīte, Eglone, Svēte, Tērvete. Kurzemes hercogistes laikā ap Jelgavu bija izveidojies tā sauktais zelta loks, un Zaļā muiža bija viena no tā sastāvdaļām.

Kungu māja

Zaļā muiža (kopš 20. gs. 20.–30. gadiem tā vairāk pazīstama kā Zaļenieku muiža) kā arhitektūras piemineklis veido interesantu stilistisku sintēzi starp baroku un klasicismu. Zaļenieku muiža ievērojama ar to, ka tās fasāde līdz mūsdienām tikpat kā nav pārveidota, saglabājies oriģinālais apmetums, profilējumi un dekoratīvās detaļas.

Zaļā muiža ir viena no vecākajām ordeņa muižām Zemgalē. Pirmās ziņas par Zaļo muižu saglabājušās jau no 1541. gada, kad tā vēl bija koka ēka ar dakstiņu jumtu. Mūsdienās redzamās pils celtniecība sākās 1768. gadā, kad pēc hercoga Ernsta Johana Bīrona rīkojuma jaunas dzīvojamās ēkas celtniecībai Zaļajā muižā tiek piešķirti 200 000 ķieģeļu.

Jauno medību pili Bīrons uzcēla pēc dāņu arhitekta Severīna Jensena projekta. Daži pētnieki uzskata, ka pils projektēšanā piedalījies arī slavenais arhitekts Rastrelli.

Jaunuzcēltā pils bija hercoga un viņa dēla Pētera iemīļota medību rezidence un kā tāda saglabājās līdz 1795. gadam, kad Kurzemes hercogisti pievienoja Krievijai. Vēlāk Zaļā muiža kļuva par saimnieciskās darbības centru. Zaļenieku pils ir divstāvu celtni ar spēcīgi izceltu centrālo rizalītu (izvirzījumu), kuru rotā sešas kolonnas. Ēkai ir plašs velvēts vestibils ar kolonnām, parādes zālē – kamīns ar ģerboni, grezns spogulis un unikāli 18. gadsimta vidū veidoti iluzori sienu gleznojumi, kas gan pašlaik kopumā nav atsegti. Vestibilā un daļā pirmā stāva telpu saglabājušās velves, otrajā stāvā dažiem griestiem vēl ir sākotnējās platās profilētās dzegas, kādā patrepē nejauši palicis fragments no ķieģeļu grīdas, palīgtelpā – sarežģītas uzbūves parkets, nav nomainītas arī koka kāpnes uz bēniņiem.

Pārējās interjera detaļas – logi, durvis, parkets, kāpnes – attiecināmas uz 19. gadsimta vidu un barona fon Šepinga veiktajām iekštelpu pārmaiņām. Otrā stāva telpās saglabājušās 18. gs. beigu grīdas – iespaidīgs dēļu parkets no pārsteidzoši platiem dēļiem (līdz 63 cm). Izpēte zem jaunāko laiku apmetumu kārtām zālē un vairākās citās telpās otrajā stāvā atklājusi sienu gleznojumus.

Saglabājies oriģinālais apmetums, profilējumi un dekoratīvās detaļas. Jumta segumā gan kārnīņi ir nomainīti ar skārdu. Pēc 20. gs. 20. gadu reformas pils kalpo izglītības iestāžu vajadzībām. Sākumā te bija Zaļenieku ģimnāzija, tad mājturības skola, lauksaimniecības tehnikums, kolhozu priekšsēdētāju sagatavošanas skola, ekonomiskais tehnikums. Tagad pilī darbojas Zaļenieku arrodvidusskola.

Kā radies Zaļās muižas nosaukums

Tur ir kviešu zeme. Tur visi tādi bagāti, kuražīgi, lustīgi dzīvo, iedzer. Kā sauks? Nu tā, kā tur vīriem zaļi iet, sauks par Zaļo muižu, par Zaļeniekiem.

Kalpu māju ciemats

Kad pēc 1920. gada reformas muiža nonāca valsts īpašumā, muižas apbūves inventarizācijas dokumentos minēts vairāk nekā 30 dažādu ēku: stajli, klētis, kalpu mājas, kūtis, bet dažām ēkām doti visai eksotiski nosaukumi, piemēram, puķu māja, vīna māja, firziķu ēka. Daļa saimniecības ēku ir saglabājusies līdz mūsdienām. Tie ir stajli, kas atrodas pie pils dīķmalā – viena lielāka un otra mazāka ēka, kas kalpojusi arī par vāgūzi. Pils kreisajā pusē atrodas kalpotāju māja.

Muižas kalpu māju ciemats celts 19. gs vidū tālāk no muižas centra kā noslēgts komplekss. Tam ir vienota plānojuma kompozīcija. Vairākām ēkām fasādē laukakmenī iekalts ceļšanas gads – 1860. Turpat atrodas arī no sarkaniem ķieģeļiem būvētā kalēja māja, kuras fasādē redzami metālkalumi.

Izpriecu, augļu un virtuves dārzs

Muižas ansambļa neatņemama sastāvdaļa ir parks. Jau 17. gs. pie Zaļās muižas kungu mājas atradies augļu dārzs, kas atjaunots 18. gs. Plašais ainavu parks veidots grāfa fon Mēdema laikā 19. gs. otrajā pusē, tam izmantots dabīgais reljefs un uzpludinātie dīķi, kas ir galvenais ainavas akcents un kopā ar tiltiņiem veido romantisku noskaņu. Tolaik bija modē veidot tādus dekoratīvos dārzus jeb 18. gs. terminoloģijā runājot – izpriecu, augļu un virtuves dārzus.

Pils parādes pusē parkam veidots regulārs plānojums, mūsdienās te čalo strūklaka un krāšņi zied rozes. 24 ha lielajā Zaļās muižas parkā aug daudz neparastu un lielu koku, piemēram, sudraba kļava, īve, vilkābele, baltā apse, Krimas liepa, Eiropas ciedru priede, resna Eiropas lapegle, parastais skābardis, 4,6 metrus resnā dižgoba, sarkanlapu Turnberga bārbele, Sibīrijas baltegle u.c. Te aug 40 metru augsta egļe – garākā Jelgavas novadā.

Parks iepriecina apmeklētājus ar savu mierīgo, kluso un ēnaino noskaņu. Galvenā aleja aiz dīķa it kā nošķir ainavu parku no mežaparka, kura veidošanā arī izmantoti ainaviski elementi – alejas, lauces, celiņi. Kādreizējais baronu medību mežs kļuvis par Zaļenieku dabas parku, nu to apsaimnieko AS "Latvijas valsts meži". Te iespējams izbaudīt romantiskas noskaņas un paslēpties no ziņkārīgiem skatieniem.

Vēl jāapskata

- * Zaļās draudzes (Zaļenieku) evaņģēliski luteriskā baznīca ar lielāko zvanu Jelgavas novadā.
- * Aspazijas (Elzas Rozenbergas) dzimtās mājas "Daukšas", kurās dzejniece dzīvoja no 1865. līdz 1889. gadam.
- * Braucot pa Zaļenieku ceļu, pie Gaismām (autobusa pietura Bērzu krogs) skatāms Raiņa stādītais ozols.
- * Jurista, rakstnieka un publicista Andreja Stērstes kapavieta Zaļenieku senkapos ar Mārtiņa Zaura veidotu kapakmeni.
- * Melnā leja, Melno dzirnavu drupas un Baņu ezers.
- * Zemnieku sēta "Lieldimzēni".

Ar sirdi Latvijas dabīnā

Dabas fotogrāfs Andris Eglītis

Esmu dzimis Smiltēnē 1959. gada 30. novembrī. Dzīvoju Grundzālē. Es fotografēju, jo nemāku zīmēt. Profesionāli ar savu arodu nodarbojos jau no astoņdesmito gadu vidus, un dzīves laikā visādi aprāti bijuši – *zenīti, kijeivi un Ķubiķeļi*, bet savu pirmo *nikonu* nopelnīju Ļaudonā, bildējot izlaidumus un žetonvakarus. Fotogrāfija mani interesē jau kopš bērnības, tāpat patika daba, tāpēc jau tolaik iemēģināju arī tēva fotoaparātu. Es sen kalu plānus, ka varētu bildēt, bet bērnībā tā bija vēl nenobriedusi vēlme. Ar tēva *leicu* bildēju daudz, bet reiz fotoaparātu izjaucu, vēlējos pārtaisīt par teleobjektīvu, lai pielāgotu putnu un zvēru bildēšanai. Diemžēl tas neizdevās, tāpēc, lai par nedarbu neviens neuzzinātu, fotoaparātu noslēcināju tuvējā ūdenstilpē.

Pēc vidusskolas beigšanas es iestājos Latvijas Valsts universitātes Bioloģijas fakultātē, ieguvu biologa-zoologa diplomu, varēju būt bioloģijas pasniedzējs ar specialitāti ornitoloģijā. Esmu bijis inženieris hidrotehniķis Grundzālē, strādājis Rīgas Zooloģiskajā dārzā, Gaujas Nacionālajā parkā, bet ilgāku laiku es nostrādāju Teiču Valsts rezervātā. Tur sāku nodarboties ar zinātni, jo toreiz tā vēl likās saistoša. Es tur visu dokumentēju, bet tad vienā brīdī sapratu, ka fotografēt patīk vairāk nekā nodarboties ar zinātni. Sākās otrs posms manā darbā: es nevis liku piemērotus attēlus pie saviem zinātniskajiem rakstiem, bet gan pie savām fotogrāfijām rakstīju atbilstošus tekstus.

Es bildēju daudz, bet bija jādomā arī par iztiku, tāpēc sāku strādāt žurnālā “Lauku Dzīve”, kur kļuju par fotogrāfu profesionālā līmenī. Vēlāk sekoja žurnāls “Mežs”, žurnāls bērniem “Zīlīte”, kā arī žurnāls “MMD”, kurā strādāju vēl tagad.

Man bijusi sadarbība ar dažādiem interesantiem cilvēkiem, arī ar Imantu Ziedoni un Rimantu Ziedoni. Ar viņiem kopā veidoju grāmatu “Mežu zemē Latvijā”. Sadarbības rezultātā tika izveidota arī grāmata par jūru. Diezgan veiksmīga sadarbība bija ar kādreizējo laikraksta “Lauku Avīze” korespondenti Ivetu Politeri, kad devāmies Folkloras krātuves ekspedīcijās pa Vidzemi pie teicējiem. Tas bija brīnišķīgs laiks. Toreiz cilvēkus man tiešām patika bildēt – šie cilvēki bija nesamāksloti un nepiespiesti. Tagad man nepatīk fotografēt cilvēkus, es to daru tikai tadēļ, lai pārliecinātos, cik ļoti man to netīk darīt un ka īsti labi arī nesanāk.

Es bildēju gandrīz tikai dabu. Ainavas, tuvplānus, noskaņas, augus un dzīvniekus. Īpaša mīlestība ir zvēri un putni. Latvijā dzīvniekus ir grūti fotografēt. Mērenajā joslā pārsvarā dzīvnieku aktivitāte ir nakts laiks, reti diena. Ar putniem ir savādāk – to ir vairāk, tie ir drošāki un aktīvi ir arī dienas gaišajā laikā, pat pūces var saņemt.

Manas kā dabas fotogrāfa stiprās puses ir pacietība sagaidīt īsto gaismu un īsto brīdi, kā arī zināšanas, kur to gaidīt. Dzīvnieku fotografēšanā tiešām ir vajadzīgas zināšanas par norisēm dabā un jāzina dzīvnieku uzvedība un bioloģija, lai neietu bebru meklēt uz priežu silu. Ir jāmīl tas, ko dari – tad viss būs kārtībā, bet ir jārēķinās ar to, ka privātā dzīve tiek pakārtota darbam un hobijsam.

Fotogrāfa darbu veido lauku un kamerālie darbi. Tā otrā daļa – sēdēšana pie datora – ir briesmīga un prasa daudz laika. Lauku darbi ir burvīgi: izmirkst līdz vīlītei, nosalt līdz kaulam, nosēdēt stīvu muguru. Viss, ko dabīnā piedzīvo, ir skaisti. Reiz, pie dīķa gaidot bebru, atnāca melnais stārķis un uztaisīja tādas pozas – tas kā ibiss izpleta spārnus, lai noēnotu ūdeni. Vairākus gadus braucu uz briežu dārzu uz bauriem – nu, visādi kadri bijuši. Šogad aizbraucu un ieraudzīju briežu mīlas rotaļas. Bija vērts divdesmit gadus gaidīt.

Došanās dabīnā, ceļošana pa Latviju un tuvākajām kaimiņvalstīm ir neatņemama dzīves sastāvdaļa. Man patīk šis darbs. Es uzskatu, ka viss, kas patīk, ir viegls. Fotografēšanu esmu apguvis tikai pašmācības ceļā, lasot dažādu literatūru un balstoties uz to, ko devusi pieredze. Noliecēju arī to, ka kaut kādas tehniskās zināšanas fotogrāfam ir vajadzīgas, bet galvenais tomēr ir interese un patika. Fotografēšanā jāiegulda liels darbs un jāvelta daudz brīvā laika, tikai tad var cerēt uz rezultātu.

Andra Eglīša stāstījumu uzklusēja Madara Eglīte

Jaunmoku pils parkā

Īsta atpūta dabā - nāc!

Atpūtas un tūrisma centrs "Spāre"

"Dumbri", Ģibuļu pagasts, Talsu novads, LV-3298
Tālrunis 26669099

Atpūtas un tūrisma centrs "Ezernieki"

"Ezernieki", Indrānu pagasts, Lubānas novads, LV-4830
Tālruņi 26671421, 27840643, 26666090

Tērvetes dabas parks

Tērvetes sils, Tērvetes pagasts, Tērvetes novads, LV-3730
Tālrunis 63726212

Pokaiņu mežs

Senpokaiņi, Naudītes pagasts, Dobeles novads, LV-3724
Tālruņi 63729177, 63726212

Kalsnavas arborētums

Jaunkalsnava, Kalsnavas pagasts, Madonas novads, LV-4860
Tālruņi 64826568, 29233063, 27841099

Vijciema čiekurkalte

Mežmuiža, Vijciema pagasts, Valkas novads, LV-4733
Tālrunis 26478620

www.mammadaba.lv

www.latvia.travel